

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Cap. I. De essentia & divisione emptionis & venditionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

TITULUS XVII.

De Emptione & Venditione.

CAPUT PRIMUM.

De Essentia & Divisione Emptionis & Ven- ditionis.

Quest. 237. Quid sit emptio & venditio?

Respond. Explicatius sic definiti seu scribi potest emptio & venditio: quod sit contractus consensualis, nominatus, bonae fidei, ultro citroque obligativus de pretio certo pro re certa tradenda. Dicitur primo: emptio & venditio; conjunctim nimirum accipiendo hæc vocabula pro ut unum significant contractum, qui quatenus in eo res vel merx pro pretio promittitur est & dicitur venditio; quatenus reciprocè pretium pro re offertur, est emptio. Unde & veteres hisce vocabulis promiscuè uti fuerunt, ut dicitur *L. veteres. ff. de act. empt.* indirectè scilicet alterutro eorum propter naturam correlatorum & factorum conjunctionem totum contractum intelligentes, ut juxta *rubr. ff. de contrah. empt.* cum Bachov. *ad Treuter. vol. 1. d. 18. th. 1. lit. a.* & Franzk. *in ff. ad cit. tit. num. 9.* Lauterb. *ibid. §. 1.* ac ita tenent Pirh. Valleng. *ad h. t. num. 1.* quamvis venditionem & emptionem duplicem esse contractum, reciprocum tamen & connexum necessario, dicat Reiffenst. *h. t. num. 9.* quod tamen nescio, an efficaciter probet ex nominum & obligationum hinc inde confurgentium diversitate; eum etiam in uno eodemque contractu depositi diversæ confurgant obligationes ex parte deponentis & depositarii. Uti etiam ex eo, quod in rubrica *h. t.* ponatur conjunctio *et*, quæ juxta Barbof. *de diction. dist. 110. n. 25.* diversâ significat; & quod in *l. 1. ff. de contrah. empt.* dicatur: aliud est vendere, aliud est emere, alius venditor, alius emptor &c. & emptio sit pactio pretii pro merce, & venditio sit pactio mercis pro pretio. Cum etiam actus diversi constituere possint unum eundemque contractum. Verùm quidquid sit de hoc, idem quod de emptione dicitur, intelligendum quoque de venditione servata proportione, fatetur Reiffenst. Dicitur secundo: *contractus* quod est loco generis, differtque per hoc ab ultimis voluntatibus, quæ contractus non sunt. Et quidem *consensualis*: quod spectat ad differentiam. Non enim sic dictus, quod consensum requirat; id enim omnibus contractibus commune est; sed quod quod ad sui formam & perfectionem solo consensu perficiatur, ut Lauterb. *ad ff. tit. mandati. §. 1.* cujus loco propterea aliqui expressè in definitione ponunt: qui solo consensu perficitur; ut Pirh. *h. t. n. 1.* Unde etiam dicitur contractus juris gentium, *l. 1. §. fin. ff. h. t.* Marant. *spe. aur. p. 4. d. 4. num. 38.* Muller. *loc. cit.* quia cum nec certa verba, nec solennitates præter consensum requirat, simplicitas juris gentium huic contractui relicta. Lauterb. *loc. cit.* Arg. *§. unic. Inst. de oblig. qua consens.* qualiter

verò solo consensu perficiatur hic contractus, dicitur paulò post amplius. Dicitur tertio: *nominatus*: juxta *l. 1. §. 2. ff. de rer. permut.* quia certum & specificum nomen formamque contrahendi specialem & certam habet, nominatamque producit actionem. Muller. *ad Servu. in ff. ad tit. de contrah. empt. th. 2. lit. c.* Dicitur quarto: *bonae fidei*, *l. 11. §. fin. ff. de act. empt. l. 2. C. de rer. permut.* Pirh. Mull. Lauterb. *LL. cit.* non quidem, quasi alii contractus essent malæ fidei, sed ad distinctionem contractuum stricti juris; dum in eo multa ex æquo & bono præstantur, de quibus expressè conventum non est, *§. actionum autem. Inst. de action. l. 2. ff. de oblig. & act.* & in eo locum habet benigna interpretatio, & tantum potest officium Judicis, quantum in contractibus stricti juris stipulatio, *l. 7. ff. de negot. gest.* Lauterb. *loc. cit.* Dicitur quinto: *ultra citroque obligatorius*: uterque si quidem horum contrahentium mox à consensu mutuo præstito obligatur; emptor ad tradendum pretium venditori, hic ad tradendam mercem emptori, *L. ex emptio. ff. de act. empti*; per quod differt ab aliis contractibus, qui tantum ex una parte obligant, ut donatio. Dicitur sexto: *pro pretio*: quo nomine venit in hoc contractu nummus seu pecunia, *§. item. Inst. h. t.* Quippe quæ lege & constitutione publica valoris & æstimationis suæ quantitatem consecuta, rerum omnium, quæ in commercium humanum venire possunt, mensura publica, seu æstimationis earum adæquatio perpetua facta est, ut ita permutationum (quæ prius solum in usu, & quibus res hic & nunc magis necessarias pro minus sibi, magis autem aliis necessariis quisque sibi comparabat,) difficultatibus subveniretur. Arg. *l. 1. ff. de contrah. empt.* ubi tam venditionis & emptionis, quam pecuniæ origo explicatur. Dicitur septimo: *pro re seu merce*: accipiendum hoc nomen non strictè, pro ut sumitur *L. mercis. ff. de V. S.* pro re tantum mobili, sed latè pro re omni pecuniâ æstimabili, & sic etiam pro rebus immobilibus, puta, domibus, fundis, juri- bus & servitutibus, quæ non minus quam res mobiles & corporeæ emi & vendi possunt, pro ut dicitur amplius infra, *cit. l. 1. §. omnium. ff. h. t.* Laym. *th. mor. l. 3. tr. 4. c. 17. num. 2.* Pirh. *h. t. num. 1.* Dicitur octavo: *pro pretio certo & re certa*. juxta *§. pretium. Inst. h. t.* Unde non valet venditio, si dicatur: vendo tibi ædes tanti, quanti valent: vel tanti, quanti velis, quanti æstimaveris, remittendo definitionem pretii voluntati emptoris, *L. quod sape. §. illud. ff. h. t.* Item non valet, dum dicitur: vendo ædes justo pretio, nisi postquam, quod sit justum pretium, arbitrio boni viri vel officio Judicis fuerit determinatum. Unde etiam, si

is, cui relicta taxatio pretii, noluerit non potuerit pretium definire, pro nihilo est venditio, quasi nullo pretio statuto, pro ut dicitur, §. 1. *Inst. h. t.* juxta quem §. non sufficit pretium esse certum, sed etiam constitui debet in pecunia numerata, aliàs non valebit venditio. Sic quoque res, quæ venditur, certa esse debet; cum rei indeterminata pretium certum statui non possit. Talis tamen adhuc est, etsi necdum existat in rerum natura, spectetur tamen existura. V. gr. dum venduntur fructus sequente anno nascituri, jactus retis & piscium captura. Siquidem non tam fructus & pisces, quam messis & captura spes, & jus percipiendi fruges nascituros, & pisces, qui in rete inciderint, venduntur & emuntur, *L. nec emptio. §. 1. ff. de contrab. empt.* Pirh. *h. t. num. 2.* Haunold. *de §. & §. tr. 8. num. 83.* Brunnem. *in cit. l. n. 4.* Wiestn. *h. t. num. 7.* Dicitur denique: *tradenda*: quemadmodum enim de substantia hujus contractus non est, ut pretium statim solvatur, seu illius solutio, ita nec est de ejus substantia, ut merx statim tradatur, seu actualis traditio, sed solum, ut fides detur desuper, solutioque illa & traditio statim debeatur irretractabiliter. Pirh. *loc. cit.* citato Azor. *Inst. mor. p. 3. l. 8. c. 1. quest. 1.* de quo mox amplius. Constituunt itaque hunc contractum veluti partes essentielles hæc tria: pretium, merx & consensus; priora quidem duo tanquam materia seu causæ materiales, consensus verò veluti forma, *l. 2. §. 1. L. nec pretio; & L. seq. ff. de contrab. empt.* Pirh. *h. t. num. 2.* ac per particulas illas posteriores: *pro re & pro pretio*: distinguitur hic contractus potissimum à contractibus aliquibus, aliàs valde illi affinis. Primò à permutatione, in qua res datur pro re, seu merx pro pecunia, ita ut pecunia non tam habeat rationem pretii quam mercis ratione materia vel circumstantiæ alicujus, ut si moneta nova hic tradita commutetur cum veteri alibi solvenda. Pirh. cum Azor. *loc. cit.* à locatione, cum in hac pecunia, si interveniat, non pretii, sed mercedis vel pensionis pecuniariæ locum habeat; ut cum Gl. *in l. 1. §. 1. ff. de superfic.* Pirh. *loc. cit.* Molin. *de §. & §. d. 336. n. 5.* & Azor. *loc. cit.* apud Wiestn. *h. t. n. 6.*

Quæst. 238. An igitur adhuc sit venditio & emptio, dum emptor partim pecuniam, partim rem aliam certam loco integri pretii pro merce paciscitur?

Resp. Distinguendum ita esse, ut si res, quæ loco integri pretii additur pecuniæ, sit æqualis cum ea pretii, vel non sit notabilis utriusque excessus, aliqui cum Baldo contractum esse adhuc venditionem & emptionem, alii contractum mixtum celebratum censent, ita ut quatenus respicitur pecunia, sit venditio & emptio, quatenus merx respicitur, sit permutatio pro qua posteriore sententia Wiestn. *h. t. num. 12.* citat Gomez. *Tom. 2. var. c. 2. num. 10.* Covar. *l. 2. var. c. 4. num. 9.* Molin. *loc. cit. num. 6.* Haunold. *loc. cit. num. 9.* Alii denique sentiunt in hoc casu attendendam intentionem contrahentium, ut pro tali habendus sit hic contractus, qualem celebrare illi intendunt, & pro ut hanc suam intentionem verbis expresserunt. Ita Wiestn. *loc. cit. in fine.* Reiffenst. *h. t. num. 18.* citans pro hac sententia. Bartol. *in . 24. ff. h. t.* Molin. *ubi ante,* Haunold. *tr. 10.*

c. 1. contrav. 3. num. 9. &c. Addita ratione: quòd ubi jura specialiter non obstant, contractus ex conventionem & intentionem legem sortiantur. Quòd tamen potius de pacto adjecto contractui, non transferente illum in aliam speciem, quàm de natura ipsa contractus intelligendum videtur, quasi hæc dependeat ab intentione contrahentium. Quòd si verò ex parte alterutrius notabilis excessus appareat, contractus hic sortiatur naturam & nomen juxta hunc excessum seu à potiore & principali. V. g. si multum prævaleat pecunia. V. g. pro domo valente 1000 florenos dentur 900 floreni & equus valens 100. florenis, erit emptio & venditio; si multum prævaleat res. V. gr. pro domo valente 1000. florenos deter ager valens 900. florenos, & 100. floreni in pecunia, erit permutatio. Ita Bart. Molin. Covar. Haunold. Wiestn. Reiffenst. *LL. cit.* idpue etiam contrahentes alium contractum inire intendunt, aut alio nomine illum nuncupent; cum, ut jam dictum, dum ex subjecta materia constat de natura & specie contractus, attendi non debeat privata intentio & nominatio contrahentium.

Quæst. 237. An & qualiter solo mutuo consensu absque traditione constituitur & perficiatur emptio & venditio?

Resp. Contractus emptionis & venditionis solo consensu mutuo emptoris & venditoris, (non quidem merè interno, sed signo aliquo externo manifestato, utpote quo egent omnes contractus inter homines celebrati,) de solvendo pretio, & re tradenda perficitur quò ad substantiam seu essentiam, absque eo, quòd ad hanc requiratur actualis solutio pretii & traditio rei, aut etiam, quòd per eam necesse sit actu transferri dominium, ita ut præstito dicto consensu, contractus hic perfectus consistat, & neutra pars pœnitere seu resiliere possit. Ac ita cum comamuni docent Pirh. *h. t. n. 1.* Wiestn. *num. 8.* Reiffenst. *num. 4.* Lauterb. *ad ff. de contrab. empt. §. 8.* juxta *l. 1. §. 2. l. 2. §. 1. l. 9. ff. eod. l. 12. C. eod. l. 1. §. 2. ff. de rer. permus.* Neque his obstat *l. 2. C. de peric. & commod. vend.* dum ibi dicitur: antequam vendantur imperfecta etiam tunc venditione: nam ibi agitur de venditione ad mensuram, quæ ante mensurationem perfecta non est; cum ante hanc de certa quantitate vendita, pro ut substantia contractus requirit, non constet, & res. V. g. vinum sub ea conventionem, si ad mensum fuerit, vendi videatur. Atque ita in speciali hac emptione, ubi ea facta ad mensuram, traditio seu ad mensuratio requiritur tanquam objectum & complementum dictæ conditionis. Lauterb. *cit. §. 8.* Wiestn. *cit. n. 8.* citans Brunnem. *ad cit. l. 2. n. 1.* Haunold. *de §. & §. tr. 8. n. 4.* differt proinde per hoc, quòd traditionem ad sui constitutionem non requirat, ab aliis contractibus realibus, puta, commodati, mutui, depositi, pignoris &c. de quorum essentia est traditio rei, ita ut; quamdiu ea non fit, nulla nascatur obligatio, sed semper resiliere liceat, & quantumcunque etiam promittatur, non sit commodatum, mutuum &c. sed solum promissio mutui, commodati, &c. vi cujus promissionis acceptata resiliere quidem non licet à mutuo, commodato &c. constituendo, seu impediri nequit, quò minùs illud constituitur; non tamen ista obligatio non pœnitendi nascitur ex ipso mutuo, commodato &c. sine traditione, utpote quòd sine ea non est. Nihilominus traditio illa

& solutio, quæ sequitur hunc contractum emptio- nis & venditionis jam in esse constitutum, l. 2. §. 1. ff. h. t. Lauterb. loc. cit. & ad ejus nativitatem non spectat, pertinet tamen ad ejus integritatem completam seu complementum. Lell. l. 1. c. 21. du. 1. Pirh. n. 1. & sine ea non transferitur actus domini- um, sed solum manet translatus domini, quam- diu actu non traditur res, aut solvitur pretium, vel loco illius datur æquivalens. V. g. pignus vel arrha, vel fidejussor; ut Pirh. cit. num. 1. cum Tambur. l. 8. in decalog. tr. 3. c. 7. §. 1. num. 2. Quamvis tamen etiam quandoque transferatur do- minium sine reali traditione, in iis nimirum cali- bus, in quibus juris fictione res tradita censetur absque reali apprehensione possessionis; ejus exempla habentur L. qua ratione. §. interdum. Inst. de rer. divisione. L. quod uno. ff. de acquir. posses- sionibus. Quin etiam quandoque per accidens impediatur fieri translatio domini per traditionem. V. g. quia res aliena vendita est. Pirh. loc. cit. Licet autem ante oblationem pretii emptori nascatur actio, ante illam tamen nulla est illius efficacia aut exercitium, seu efficaciter in judicium deduci nequit, sed sem- per excipiendo elidi potest. Nam qui differt, quod ex contractu ultro citroque obligatorio debet, (uti ex contractu emptionis emptor debet solutionem pretii) is, quod ipsi debetur, petere efficaciter non potest. Lauterb. cit. §. 8. Wiestn. h. t. n. 8. citans Gail. l. 2. obs. 17. Brunnem. in L. Julianus. ff. de contrah. empt.

Quest. 240. An consensus ille sufficienter sit expressus per verba: volo emere, volo vendere; aut etiam per hoc, quod præcedente promissione ven- dendæ, res accepto pretio tradatur?

1. Resp. ad primum: Non convenire in hoc fati- s AA. negant enim aliqui cum MOZZIO de empt. col. 3. num. 4. per dicta verba fati s exprimi con- sensum absolutum & actualem; eo quod emere & vendere plus sit, quam velle emere, quemadmo- dum plus est ascendere in arborem, emittere pro- fessionem, quam velle ascendere, velle profiteri. E contra non ita strictè spectatâ verborum illorum significatione, sed usu communi & attentis cir- cumstantiis, fati s exinde præsumi consensum ab- solutum, qui emptionem & venditionem consti- tuit actu existere, non secus, ac dum sponsus & sponsa coram paroco, ac eo interrogati, an velint se mutuo in conjuges habere, dicunt: volu- mus: consensus matrimonialis per verba de præ- sente expressus censetur, tenent cum Accurs. in L. vendemus. C. de contrah. empt. Haunold. Tom. 4. de 7. §. 7. tr. 8. n. 3. Wiestn. h. t. n. 17. Muller. h. t. ib. §. lit. 6. Quod autem ascendere plus sit quam velle ascendere, inde est, quod ascendere sit actio externa, quæ sola voluntatis declaratione, uti emptio, perfici nequit. Quod velle profiteri non sit profiteri, inde est, quod professio religiôsa præter voluntatem exposcat necessariò certam for- mam & solennitates, constitutionibus religionis aut moribus inductas, à quibus præscindendo & absolute loquendo, censeri quoque per talia verba: volo profiteri seu vovere censeri posse emissam professionem, ait Wiestner.

2. Resp. ad secundum: Etiam consensum di- ctum sufficienter declarari, & sic actu contrahi venditionem, dum quis priùs vendere promisit, dein recepto pretio rem tradit. Socin. l. 2. cons. 17.

Fachin. contrav. l. 2. c. 5. §. ego. Raht. de contrah. empt. ib. 7. num. 8. Haunold. loc. cit. n. 24. quos citat & sequitur Wiestn. n. 18. Quod ipsum quo- tidianus usus confirmat, dum à pistoribus panis certum pretium habens emitur, deponendo pre- tium & accipiendo panem, & nullo verbo dicto, abeundo, qualiter veram emptionem contrahi, ne- mo dubitat.

Quest. 241. Qualis esse debeat dictus con- sensus?

1. Resp. Præterquam quod debeat esse mutuus & simultaneus, debet esse primò verus, non simulatus, aliàs emptio dicitur imaginaria, & pro non facta habetur, l. 59. §. 55. ff. h. t. nec magis nomen contractus meretur, quam homo mortuus nomen hominis, nullisque clausulis aliàs salutari- bus valida redditur; cum quoties contractus pro- batur simulatus, constet quoque omnes clausulas esse simulatas. Arg. l. 18. ff. de jur. codicill. Faber in Cod. tit. 17. defens. 6. Lauterb. h. t. §. 116. & sic etiam, dum emptio simulatur, & sub ejus specie aliud negotium geritur, vocatur contractus ficti- tius vel simulatus ab uno ad aliud, illudque, quod simulato geritur, scilicet emptio, pro non facta habetur, l. 36. §. 38. ff. §. l. 3. C. h. t. Lauterb. §. 117. Faber. loc. cit. defens. 3. Quamvis, ut iidem, illud, quod sub specie hujusmodi emptionis agitur, eandem vim & effectum habeat, quam haberet, si apertè fieret, l. 3. §. 9. C. h. t. Ipsa verò simu- latio, cum non præsumatur, ab allegante pro- banda, nimirum per conjecturas & præsumptio- nes; cum sit difficillimæ probationis. V. g. ex pactis & clausulis insolitis. Faber. loc. cit. num. 6. Lauterb. §. 118. quamdiu autem non probatur, standum contractui & instrumento, & pro iis præ- sumendum, quamvis multum in hoc relinquen- dum Judici arbitrandum ex personarum, rerum ac temporum varietate, ut iidem.

2. Secundo debet esse consensus perspicuus, hoc est, manifestatus verbis aut signis claris, non ambiguis, hoc est, quæ pluribus modis intelligi possunt, & non obscuris, hoc est, quæ nullo modo facile intelligi possunt; quæ tamen ambiguitas & obscuritas non statim reddit actum nullum, pro- cuius potius valore quam nullitate est præsumptio, l. 12. ff. de rebus dub. ac proinde, si abunde de mente & voluntate contrahentium constet, illud, quod actum potius, quam quod dictum, est atten- dendum juxta illud, l. 6. ff. h. t. in emptis & ven- ditis potius id, quod actum, quam quod dictum, se- quendum: quo non apparente, ubi verba clara sunt, iis tanquam animi characteribus inhærendum. Quin etiam ambigua vel obscura interpretationem recipiunt vel ex antecedentibus vel ex consequen- tibus, maxime ex contractus initio & illius natura, cui se conformare voluisse in dubio præsumuntur contrahentes; uti etiam ex consuetudine loci vel personæ; ita ferè Lauterb. §. 119. singula hæc textibus juris stabiliens. Quod si verò ex his & aliis obscuritas tolli nequit, faciendam esse inter- pretationem contra illum, qui verba obscura & am- bigua protulit, aut scripturam formavit, cuiusque in potestate fuit legem contractus apertius dicere vel scribere, tanquam probabilius tenent. Lauterb. §. 120. Muller. ad Struv. in ff. tit. de contrah. empt. ib. 2. lit. 8.

3. Tertio debet esse liber qualis quia non est in furioso seu carente usu rationis, emptio & ven- ditio à tali facta est nulla, l. 2. C. de contrah. empt. quali-

qualiter tamen venditio talis non destituatur omni effectu, & qualiter pro diversitate rei & emptoris de ea sentiendum, vide apud Muller. *loc. cit. th. 6. lit. a.* ubi etiam, citato pro hoc Everard. *in loc. legal. loc. 73. num. 4.* quod, si res pecunia furiosi & jam nomine proprio ematur, emptio talis valeat, & res ipsi furioso acquiratur. Secundo debet etiam esse liber à metu, intellige cadente in constantem virum. Et si enim talis metus in totum non excludat consensum, nec libertatem omnino tollat, ac proinde, etiam si contractui causam dederit, non reddat illum ipso jure nullum, *l. 1. l. 21. §. 5. ff. §. l. 3. 4. 5. C. de his que vi met. caus.* Reddit tamen illico rescindibilem, & parit restitutionem in integrum, quo datur metu probato, *cit. toto cit. ff. Muller. h. r. th. 6. lit. c.* ubi, quod Prator non habeat ratam obligationem ex metu ortam, sed restitutionem in integrum pollicetur ei, qui hoc nomine in captionem incidit, *l. 1. §. 2. de in integr. rest.* Tertio qualiter error obstat libertati, tollat consensum, reddatque contractum omnino nullum, aut vitiet ex parte, vide apud Lauterb. §. 105. & seq. & Muller. *loc. cit.* & dicenda de hoc specialiter *quæst. seq.* Quarto debet esse liber à coactione, regulariter enim nemo inivus ad emendum aut vendendum, etiam justo pretio, cogi potest, *L. in vitium. L. in vendendis. L. dudum. C. de contrah. empt.* Sunt nihilominus casus, in quibus ad hoc compelli quis potest. Et quidem præsciendendo à casibus, in quibus hæres ex voluntate seu dispositione testatoris quandoque aliqua sibi relicta vendere tenetur; cum adeundo hæreditatem se huic voluntati subjecerit; præsciendendo etiam à casibus, in quibus quandoque condominus partem aut jus sibi competens vendere cogitur, de quo videri poterit. Muller. *loc. cit. th. 7.* subditi ex justa causa ad hoc cogi possunt à Magistratu, seu autoritate publica ob privatam utilitatem. V. g. dominus ad vendendam partem suam, quando servus possidetur in communi à duobus, & alter eorum vult eum libertate donare, alius tenetur eum vendere pro sua parte. De Lugo, *de f. §. 7. d. 26. f. 2. num. 12.* juxta *l. 1. C. de comm. servor. manumis.* Item dominus ultra modum sapiens in servum, aut eo abutens ad turpia & illicita, publica autoritate cogitur illum vendere. De Lugo, *loc. cit.* Covar. *l. 3. var. c. 14. n. 1. 3. & 4.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 17. §. 5. num. 34.* Castrop. *de justit. commut. d. 5. p. 19.* Lauterb. *ad ff. h. e. §. 10. juxta §. 2. Inst. §. 1. 2. ff. de iis qui sunt sui vel alter. jur.* ubi etiam horum redditur ratio; nimirum quia expedit Reipubl. ne quis sua re malè utatur. Idem ob eandem rationem extendunt de Lugo. Lauterb. *LL. cit.* item Gail. *l. 1. obs. 13. & observ. 17. per tot.* Mynf. *cent. 5. observ. 8.* quos citat & sequitur Reiffenst. *h. e. num. 37.* item Muller. *h. e. th. 6. lit. c.* ad dominos jurisdictionales, qui supra modum sapiunt in subditos, extorquendo ab iis insolitas operas & angarias &c. ut & ipsi cogi possint ad vendendam jurisdictionem suam, saltem quò ad vitam suam. Uti hoc ipsum videri probari ex *L. unic. C. si qualicumq. prædit. potest.* ait de Lugo. Ad hanc quoque utilitatem spectat, quòd vicinus mihi privatam viam ad agrum meum, si aliter ire non possum, vendere debeat, ut Muller. *loc. cit. th. 6. lit. a.* citato Brunnem. *in L. cum talis. C. de servit. §. aqu. num. 26.* Sic quoque ob utilitatem & necessitatem publicam à Principe seu Magistratu, habente dominium altum in bona subditorum, hi compelli possunt ad vendendum justo

pretio prædia, domus, fundos v. g. ad sterpendam viam publicam, ad extruendam propugnacula & fortalitia, ut cum communi Covar. *loc. cit. num. 7.* Laym. Lug. Lauterb. *LL. cit.* ad edificandam ecclesiam, hospitale, monasterium parandum vel dilatandum cœmeterium proque scholis publicis, palatio Principis similibusque ædificiis publicis constituendis, ubi ita exigit necessitas, favor religionis (pro quo quod sit, pro bono & jure publico fieri cœnetur. Arg. *l. 1. ff. de jur. & just. 1.*) aut alia magna utilitas boni publici. De Lugo *loc. cit.* Gomez. *Tom. 2. resol. c. 2. num. 51.* Socin. *de reg. jur. fallent. 19. reg. num. 150.* Roch. *de jur. & jurepar. v. construxit.* Covar. *loc. cit.* Castrop. *loc. cit. num. 4.* Laym. *loc. cit.* (ubi etiam, quòd faber ferrarius scholis publicis vicinis, ratione & favore boni publici cogi possit ad domum suam vendendam, aut aliò migrandum ne professoribus molestiam aut impedimentum creet.) Lauterb. *loc. cit.* Muller. *loc. cit. lit. i.* & alii passim juxta *L. si locus. §. fin. ff. quemadmod. servit. amit. L. si quis sepulch. ff. de religio. §. sumpt. fin. l. 14. §. 18. C. de oper. public.* Et hæc à fortiore, ubi venditori modicum per hoc detrimentum crearetur. Si verò notabile per hoc detrimentum ei ex tali venditione crearetur, cogendi illum ad vendendum potestatem non competere inferioribus Judicibus, sed negotium per supremum Principem decidi debere, ex Covar. *loc. cit.* ait Reiffenst. *h. e. num. 36.* quod vel maximè verum videtur, ubi ex tali venditione non adeò magna utilitas proveniret bono publico. Item ob publicam & communem necessitatem. V. g. tempore famis & inopia frumenti aliarumve victualium ad quotidianum usum necessariorum subditi compelli possunt à quocunque domino territoriali ejusve officialibus ad res istiusmodi vendendas justo pretio à Magistratu definito, sublata etiam iis omni licentià distrahendi ea extra territorium, *L. civitatum. C. ut nemini liceat.* Abb. *in c. 1. h. e. n. 6.* Laym. de Lugo. *LL. cit.* Mynf. *cent. 5. obs. 7. n. 3. & 4.* Lauterb. *loc. cit.* Muller. *l. c. lit. d.* citans Perez. *in Cod. l. 10. tit. de condit. publ. borr. n. 14.* Treutl. *vol. 1. d. 28. th. 3. lit. d.* Brunn. &c. uti etiam habentes superflua tunc cogi possunt ad vendendum solis civibus aut potius his & indigenis quam exteris, si utrisque non sufficiant. Covar. *l. 3. var. c. 14. n. 2.* Laym. *loc. cit.* item addita prohibitione, ne quis plus, quam sibi suisque necessarium est, *L. civitatum.* Menoch. *conf. 277.* Abb. Laym. *LL. cit.* Item rusticolæ aliique in villis habitantes cogi possunt, non tantum, ut ad forum vendenda deferant, quæ ad annonam spectant, *l. 2. ff. de nund.* sed & in penuria annonæ compelli possunt, ut ad hanc vel illam civitatem veniant, ibique solis civibus egentibus vel aliis pauperibus alimenta vendant, Masquard. *de jur. mercat. l. 2. c. 1. n. 21.* Muller. *l. c.* ubi etiam, quòd nobilis copiosam annonam possidens tali tempore justius à superiore vendere, si non obtemperaverit puniri possit secundum Bartol. *ad L. annonam. de extraord. crim.* Porro compelli quoque posse clericos ad vendendas res suas in casu communis necessitatis, non quidem à Judice laico, sed à proprio suo Judice ecclesiastico, docent Pignat. *Tom. 1. consult. 476.* adducens pro hoc *declar. Cardin. in una Brundus. 7. Apr. 1641.* Laym. de Lugo *LL. cit.* qui posterior quoque addit; quòd, si non sit locus recurrendi ad Judicem ecclesiasticum, Magistratus secularis, non quidem vi jurisdictionis, sed ratione periculi triticum (idem est de aliis victualibus) extrahere, ut vendenda

vendatur. Pro quo citat Morlam in *empor. Jur. p. 1. tit. 9. qu. 1. num. 6.* Dianam *Tom. 1. tr. 2. de immunit. eccles. resol. 8.* citantem plures alios, qui etiam videri potest *Tom. 4. tr. 1. resol. 3.* ubi multis probat ecclesiastica lege seculari cogi non posse ad vendenda intra certum tempus bona immobilia. Estque ratio tam hujus posterioris quam prioris, quod in necessitate omnia debeant esse communia, ut *Gl. in can. discipulos 26. de consecrat. dist. 5.* & jure etiam divino & naturali tenetur, quisque fame laboranti succurrere juxta *can. pasce. dist. 86.* ubi tamen sermo est de fame seu necessitate extrema. Quod dictum hoc in puncto de venditione, idem intelligendum etiam de emptione. Ad hanc enim etiam invitus quis cogi potest, exigente ita bono communi, cui cum omni possibili modo prospicere tenetur Magistratus, poterit haud dubie compellere subditos etiam privatos ad emendum. *Abb. Laym. Castrop. LL. cit.* cum communi. Imperando illis, ut imminente obsidione, caritate, peste, provideant sibi de vitæ necessariis, aut etiam de instrumentis aliisque ad obsidionem sustinendam requisitis. *Mull. l. c. th. 9. lit. 6. & 7.* cum communi. Ubi etiam, quod nobiles habentes jus coquendi cerevisiam non possint cogere rusticos suos ad emendam apud se cerevisiam talem qualem, quin alibi eam pro libitu suo quarere possint. De cætero quid dicendum de monopolis, vi quorum coguntur subditi apud unum emere necessaria an & quando illicita, vide apud *Castrop. tr. 33. d. 5. p. 34.*

Quest. 242. An & quis error impediat consensum ad contractum emptionis requisitum?

1. **R**esp. primò in genere: Error: cum excludat cognitionem & scientiam illius, circa quod versatur, consequenter etiam excludit voluntatem & consensum, *l. 4. §. fin. ff. si quis cautionem. l. 15. de jurisd.* adeoque impedit contractum emptionis & venditionis. Hujus generalis dicti limitationes & declarationes dabunt sequentes responsiones.

2. **R**esp. secundò in specie: Primò error contingens circa substantiam personæ, cum qua contrahitur, sicut impedit & nullos reddit contractus alios, ita & contractum emptionis. Siquidem volens contrahere & obligare se Titio, non contraxit & obligavit se Cajo, dum hunc erroneè putavit Titium, quia defuit consensus cum eo contrahendi. Secus regulariter est, dum erratur circa qualitatem personæ, ut dum venditor vendit Titio, quem putavit esse divitem & facilis solutionis qualis non est. Quod tamen fallere in contractu cum furioso, quem emptor putabat esse sanæ mentis, ait *Muller. h. t. th. 8. lit. 6.* quamvis *Lauterb. h. t. §. 107.* dicat, talem emptionem esse nullam non propter errorem emptoris, sed propter venditoris furorem, adeoque ob defectum consensûs liberi illius. Fallit tamen, dum quis certâ qualitati affixit suam voluntatem, ita ut nisi eam habeat, Titius non velit ei vendere. Quemadmodum dum dicitur de contractu matrimonii, eum non valere, dum quis internè habet hunc animum: duco te, quia puto te esse nobilem, & si non es nobilis, non duco te: tunc enim talis qualitas transit quasi in substantiam. Sed neque officit error dum est in solo nomine, modò de persona constet. Nomina enim significandarum rerum gratiâ inventa sunt, quæ si ab alio quolibet modo intelligantur, nihil interest, pro ut dicitur, *§. 29. Inst. de legat. Sec. R. P. Lenn. Jur. Can. Lib. III.*

cundò error commissus circa ipsum contractum vitiat illum. V. g. dum Titius promittit rem locandi gratiâ; Cajus verò promittit pro ea emenda pecuniam, nulla est locatio, nulla emptio. *Lauterb. §. 106. Mull. l. c. th. 9. lit. 2.* Tertio, dum error est in pretio. V. g. venditor majus, emptor minus pretium intelligit, impeditur contractus, *l. 9. ff. de contrab. empt.* *Lauterb. §. 108.* Quarto contractus emptionis nullus est propter defectum consensûs, dum error versatur circa ipsum corpus seu substantiam rei venditæ in individuo. V. gr. ego puto mihi vendi fundum A. & tu vendis mihi fundum B. *cu. l. 9. Lauterb. §. 109.* quod etiam procedere videtur, dum uterque fundus est æque bonus, & ego etiam loco fundi A. æque libenter emissem fundum B. Idem est, dum convenitur quidem de eodem corpore, erratur tamen in tota ejus materia. V. g. emitur vitrum pro gemma, acetum pro vino. *Muller. cu. th. 9. lit. 6. Lauterb. loc. cit.* qui tamen ex *Mudæ, ad tu. de contrab. empt. num. 8.* ait, distinguendum in hoc puncto inter corpus non artificiale & non artificiale; eo quod, cum in hoc potissimum spectetur artificium, non ita consideretur error circa materiam. Si verò error non sit in tota materia, sed solum in parte illius. V. gr. res vendatur pro aurea, quæ tamen est ex parte anea, subsistere adhuc emptionem juxta *l. 4. §. 14. ait Franzk. h. t. num. 52. & Lauterb. §. 111.* qui tamen addit limitationem: modò res pro aurea vendita tantum auri contineat, ut aurea dici valeat; si verò tantum æris, ut anea dici possit, non subsistere emptionem *Arg. l. 41. ff. de contrab. empt.* item *Muller. l. c. lit. 6.* aliam adjiciens limitationem: modò pretium ad æqualitatem reducatur, vel venditor tantum præstet, quanti emptoris interest, *l. 21. §. 2. ff. de act. empt.* Quintò si error versetur circa rei integritatem & deteriorationem. V. g. si ematur res, quæ putatur adhuc integra, seu in statu, qualis ante hac fuerat, cujus tamen modò plures partes integrales perierunt, emptio nulla erit, si major pars illius perierit; si verò tantum pars minor dimidiâ parte, subsistit emptio, & cogitur emptor eam retinere, pretio tamen ex arbitrio boni viri diminuto. *Struv. ad ff. tit. de contrab. empt. th. 9.* citans *Molin. tr. 2. de 7. §. 7. d. 340. n. 17.* vide etiam *Lauterb. h. t. §. 17.* ubi de venditore quàm emptore, vel etiam solo emptore, qualiter valeat venditio. Idem de re aliter deteriorata dicit *Muller. ibid. lit. 6.* unde monet, ut, si res vendenda sit in alio loco, dubiumque sit emptori num sit adhuc in eodem statu, in quo fuerat ante aliquot septimanas, an verò deteriorata, cautus sit emptor, ne simpliciter ineat contractum, sed addat hanc conditionem: si in eadem bonitate fuerit. Unde jam etiam si quis ex errore emit aut vendidit pecus morbidum, subsistit emptio, & id tantum ex pretio recuperabit emptor, quanto minoris, si vitium scivisset, emisset. Si verò venditor scienter reticuit vitium, debet præstare omnia detrimenta, quæ ex ea emptione contraxit emptor, *l. 13. ff. de act. empt.* *Muller. loc. cit. th. 10.* qui tamen etiam addit, quòd si venditor putans rem non esse vitiosam vendidit eam, asseverando non esse vitiosam, venditorem non excusandum; cum non facile debuit asseverare, quæ ignorabat, juxta *cit. l. 13. §. 3.* Sextò si error versetur circa qualitatem rei legalem, seu dependentem à jure, ob quam res non est in commercio. V. gr. quia est sacra, publica &c. contractus emptio-

emptionis de tali re ab ignorantibus initus omnino nullus est, & pretium emptori restituendum. Idem est, si solo emptore ignorante initus, sed tunc in super emptori competit actio ex empto, vi cuius consequatur id, quod ejus interest, ne deciperetur à venditore. Struv. *loc. cit.* Si vero error est circa qualitates naturales. V. g. ematur vinum Gallicum deterius pro Rhenano, servus iners pro indutrio & artifice, corrupta pro virgine &c. non vitiat emptio; competit tamen emptori actio ex empto adversus venditorem ad id, quod interest. Struv. *loc. cit.* Muller. *ad illum, th. 9. lit. n.* Secus est tamen, seu emptio est nulla, si committatur error circa sexum, ut si quis putet se emere masculum, dum sit femina, l. 11. §. 1. ff. de *contrab. empt.* Franzk. *ad emnd. t. num. 64.* Lauterb. *ibid. §. 112. in fin.* Muller. *l. c. lit. 9. §. 1.* eò quod licet sexus quò ad hominem naturaliter consideratus sit quædam qualitas, ut Muller. si tamen homo non præcise, sed in statu suo tali in emptionem veniat, sexus materiæ rationem habet ac proinde ad substantiam masculi & feminæ pertineat. Porrò circa hæc notandum, quòd licet contra venditorem scientem, vel crasse errantem, (idem enim in jure reputantur scire & supinè ignorare,) competat emptori actio ad interesse, & quandoque etiam ad rescissionem contractûs, dum nimirum id in specie id permittit, aut fortè non interest rem habere, accedente insuper adversarii dolo, ob quem magis quàm ob errorem rescindatur contractus. Ubi tamen venditor non supinè ignoravit, non tenetur emptori ad interesse, sed tantum ipsius rei nomine, ut nimirum tantum restituatur vel detrahatur à pretio, quanto ob defectum qualitatis minus valet; ita Lauterb. *cit. §. 112.* Septimò, si error sit circa accessoria, nimirum quæ vice accessionis rem venditam sequuntur, emptio non vitiat, l. 34. ff. de *contrab. empt.* sed virtute rei principalis, in quam consensus, sustinetur negotium etiam quò ad accessiones. Struv. *h. t. th. 11. §. ibid.* Muller. *lit. n.* Lauterb. §. 13.

Quest. 243. An de substantia emptionis & venditionis sit certa verborum forma aut scriptura?

Resp. Regulariter loquendo nec certam verborum formulam, ut stipulatio, nec etiam litteras aut scripturam ad sui constitutionem seu essentiam requirunt venditio & emptio; cum scriptura ad nullius contractûs alteriusve actûs substantiam de jure requiratur, nisi in casibus in jure expressis; eam autem requiri ad substantiam emptionis venditionis jus nullibi requirit. Abb. *in c. 1. de his. quæ sunt à Pralat. num. 4.* Molin. *de 7. §. 7. tr. 2. d. 468. num. 7.* Pith. *h. t. num. 1.* Wiestn. *num. 9.* Reiffenst. *num. 15.* cum communi juxta l. 1. §. fin. C. *h. t. l. 17. C. de fide instrum. l. 4. ff. de pign.* Unde dum passim ab AA. dividitur in scriptam & non scriptam non est divisio substantialis aut naturalis, sed accidentalis, ut Lauterb. *in ff. de contrabend. empt. §. 4.* Sed neque est de ejus substantia, ubi ex conventionione inter emptorem & venditorem, vel sine tali conventionione ipso facto confectum est scriptum vel etiam instrumentum, modò isti confectioni contrahentes suum consensus non alligaverint, uti, ubi de hoc nihil expressum aut etiam id ex circumstantiis non colligitur, factum præsumitur; cum quisquis præscindendo à tali expressione, juxta naturam contractûs velle contrahere, & quod ut plurimum sit, in dubio factum esse censetur. Adeoquè in eo casu

censendum, talem scripturam adhibitam solum, ne temporis longinquitate excidat memoria celebrata venditionis, ut ubi necesse est, per eam facta probari possit, & ita docent Salaf. *de empt. du. 65.* Tusch. *v. contractus. concl. 99.* Vasquius *illust. controvers. l. 1. c. 28. n. 23.* Haunold. *Tom. de 7. §. 7. tr. 10. c. 1. controv. 4. n. 15.* Wiestn. *h. t. num. 9.* Sed neque, dum emptio & venditio jam perfecta in scripturam redigitur solius probationis gratiâ, eam dici fieri in scriptis, ait Lauterb. *ad ff. h. t. §. 6.* citans Carpz. *p. 2. const. 33. defens. 13.* Sed dum partes, uti possunt, expresse vel tacite conveniunt, sese non nisi in scriptis contrahere velle, ita ut ante scripturam seu instrumentum venditionis & emptionis undequaque perfectum nulla nascatur obligatio. In quo casu venditio nulla est, semperque penitentia locus est, (idque etiam datâ arrhâ in signum contrahendæ emptionis, quam tamen amittit emptor, ubi, etiam necdum confectâ scripturâ, non vult emere. Lauterb. §. 5.) usque dum dicta scriptura, sive per Notarium, sive manu contrahentium, vel ab altero eorum subscripta, hoc est, omni ex parte perfecta, (& ut addit Muller. *loc. cit. th. 2. lit. e.*) coram venditore & emptore lecta, in princ. *Inst. h. t.* quia à contrahentibus nihil actum censetur, quamdiu aliquid agendum superest, juxta *L. cum Silianum. C. de his quib. ut indig.* & ita tradunt. Molin. *loc. cit. d. 337. n. 5.* Wiestn. Muller. *LL. cit.* Carpz. *loc. cit. n. 12.* Lauterb. §. 5. qui etiam §. 4. quòd in eo casu scriptura non requiratur ut causa efficiens influens in effectum, sed tanquam causa sine qua non, sive ut conditio, in quam consensus contrahentium differtur, & quâ posita ipse perficiatur, eoquè purificato, contractus venditionis & emptionis perficitur. Et sic potiùs ipsa conventio seu actus conventionis de futura venditione differtur in tempus perfectæ scripturæ, dum aliâ, ut idem, in venditione conditionali, non tam actus, quàm ejusdem perfectio obligatoria seu vis obligandi in futurum differtur de restrictione contrahentium ad scripturam vide Muller. *th. 21. fult.*

Quest. 244. Quotupliciter venditio & emptio dividatur?

Resp. Dividitur (intellige, divisione minus strictè tali,) primò juxta jam dicta in eam quæ fit scriptis, & eam, quæ fit sine scriptis. Quarum hæc non ideo dicitur fieri sine scriptis, seu differt ab altera, quòd non æque super ea, quàm super altera confectum sit scriptum seu instrumentum; sed quòd, licet illud super ea confectum sit, uti fieri frequenter solet, independentè à tali instrumento jam in suo esse constituta sit, & vim obligandi habeat. Altera verò, quæ in scriptis fieri dicitur, non nisi post tote instrumentum ex conventionione contrahentium in suo esse constituitur, & vim obligandi habeat. Wiestn. *h. t. n. 13.* juxta dicta *quest. præced.* Dividitur secundò in naturalem, artificialem & negotiatoriam. Lauterb. *h. t. §. 7.* citans Molin. *l. c. d. 33. n. 2.* Naturalis, vel etiam œconomica dicitur illa, quâ quis emit illa, quibus ad sui suæque familiæ sustentationem & conservationem eget, venditque ea, quæ superflua habet absque ordinatione ad lucrum. Artificialis emptio dicitur, quâ quis emit eo fine, ut per industriam commutatum iterum vendatur. V. g. lana, ut inde conficiatur pannus. Avis, ut postmodum edoceatur loqui, cantare. Negotiativa, quâ res aliqua emitur ea intentione, ut integra & non mutata denuo cum lucro vendatur. Quam in se malam non esse, sed licit-

licitam, dum licet mediis non prohibitis lucrum querere ad sui suorumque sustentationem, aut etiam ad exercendam liberalitatem & misericordiam in alios, ostendunt de Lugo, de *7. & 7. d. 26. f. 3. num. 21.* Molin. *loc. cit. a num. 3.* Dividitur tertio in emptionem & venditionem generis & speciei. Quarum hac convenitur de una certa & designata specie, vel potius uno vel pluribus certis individuis alicujus speciei. V. g. uno certo bove ex toto grege designato, tradendis pro pretio. Ita verò, quæ venduntur & emuntur ex pluribus generibus una species, vel ex pluribus speciebus unum vel plura individua. V. g. ex pluribus ejusdem formæ ejusdemque æstimationis pileis vel equis, nullo certo designato. Inter quas emptionis & venditionis species illud est discriminis; quòd si certa seu designata species seu individuum emptum pereat ante traditionem sine culpa venditoris, ea pereat emptori. Si verò empta certi generis species vel speciei individuum aliquod non designatum, pereat venditori, ita ut hic etiam unum ex residuis individuis emptori tradere teneatur. Dividitur quartò ratione modi vendendi & emendi, dum res emuntur & venduntur, vel quòd ad corpus, seu tanquam totum corpus; vel quòd ad mensuram. Quòd ad corpus fieri dicitur, dum plures res, sive homogeneæ, sive heterogeneæ simul cumulativè, seu plures species vel individua per modum unius rei individua, seu tanquam unum corpus, sine numeri, ponderis, mensuræ expressione emuntur. V. g. totus grex, cumulus tritici, omne vinum, quòd est in cella vel dolio, totum volumen panni &c. sine ulla modiorum, amphorarum ulnarum expressione. Quæ etiam dicitur venditio per aversionem; quia in ea omne periculum à venditore in emptorem avertitur, & ad hunc rei ex toto vel ex parte pereuntis spectat interitus, juxta *L. cum convenit. C. de peric. & commod. rei vend. l. qui officii ff. de contrab. empt. & ibidem Brunnem. n. 1.* Carpz. *l. 5. respons. 21.* Lauterb. *in ff. h. t. §. 30.* Muller. *ibid. th. 10. lit. d.* citans Covar. *pract. 99. c. 3.* item Wiestn. *h. t. n. 15.* citans Haunold. *de 7. & 7. tr. 8. n. 50.* Adhuc tamen etiam ad corpus facta censetur venditio, dum expressus quidem numerus, pondus, aut mensura, non taxativè tamen, seu animo restringendi contractum ad numerum illum & pondus; sed solum demonstrativè seu rem demonstrandi gratia facta, vel etiam solum enunciativè & narrativè. V. gr. dum certum corpus nominatum cum suis finibus, vel alio modo designatum, postmodum sit mentio numeri vel mensuræ. V. gr. dicendo: vendo tibi fundum talibus finibus circumscriptum, qui est 100. jugerum: vel etiam vendo tibi hunc fundum 100. jugerum, qui habet tales fines seu limites. Wiestn. *loc. cit.* Muller. *loc. cit. lit. u.* Lauterb. *loc. cit.* citans Carpz. *ubi ante.* Franzk. *h. t. num. 108.* Mantic. *de ambig. convent. tit. 17. a n. 12.* Afflictis *decis. 68. &c.* Atque ita etiam, dum in hoc casu seu modo vendendi principaliter habetur ratio ipsius fundi seu totius rei venditæ, censeturque venditum omne illud, quod intra fines illius continetur, licet fortè in eo, quod demonstrativè vel enarrativè adjectum, nimirum in numero vel mensura sit erratum, ut Muller. *loc. cit. th. 13. lit. a.* Lauterb. *§. 32.* citans Franzk. *ubi ante, num. 114.* pretium neque in favorem venditoris sit augendum, si major rei quantitas, quam expressa, reperitur, neque in commodum emptoris minuendum, si minor quantitas deprehendatur, juxta *l. 13. §. 14. ff. de act. empt. & l. 45. ff. de evict.* Sed ut æqualitas, quæ inter contrahentes requiritur, utriusque obser-

R. P. Leur. *Jur. Can. Lib. III.*

vetur, sive quid desit in quantitate, sive quid abundet, id totum damno vel lucro emptoris cedat; hanc inquam sententiam esse communem DD. ait Lauterb. *l. c.* Muller. *l. c. th. 13. lit. c.* frequentiore DD. calculo receptam dicit; quin & eam esse in praxi receptam apud eundem testatur Franzk. *ad tit. de act. empt. n. 118.* quamvis idem *n. 119. & seq.* judicet, contrariam sententiam quòd ad eam partem; quòd si quantitas minor reperitur, in commodum emptoris pretium non sit minuendum, de jure communi esse veriorum. Uti ipsum testatur Lauterb. *defendi à Mantic. l. c. n. 19. & seq.* Befold. *p. 6. conf. 267.* Tulden. *in Cod. ad tit. de peric. & commod. rei vend. n. 13.* quem tamen id bene limitare dicit hac ratione: si emptor modum seu quantitatem sciverit. Fit è contra ad mensuram seu quantitatem emptio & venditio, dum genere vel in corpore comprehensorum certa individuorum quantitas, v. g. ex cumulo tritici decem modii, ex vini dolio 100. amphoræ, ex fundo 10. jugera, constituto in singula individua distributivè pretio. V. g. in singulos modios tribus imperialibus; vel etiam collectivè seu pro omnibus individuis simul sumptis. V. g. pro decem modis 30. pro 10. jugeribus 100. imperialibus emuntur. Toties enim ad mensuram contrahitur emptio, quoties expressè vel tacitè in singulas mensuras statuitur dicto modo pretium, ac ita principaliter attenditur quantitas certa modò tamen contractus à mensura seu quantitate initium duxerit. V. g. vendo tibi decem jugera, unde si acervus plures quàm decem modios, fundus plura quàm 10. jugera contineat, excessus venditus non censetur. Carpz. *cit. l. 5. resp. 25. n. 3.* Haunold. *loc. cit. n. 25.* Wiestn. *loc. cit.* Lauterb. *§. 32.* & sic in genere, ubi venditio facta ad mensuram, ita ut hæc restrictè & formaliter expressa, si dein mensuratione facta, major rei quantitas reperitur, superfluum comòdo venditoris cedit, ut emptor illud restituere, aut pretium augere debeat, ut sic contractus ad æqualitatem reducat. Molin. *loc. paulo post citand.* quamvis contrarium teneat Covar. *pract. 99. c. 3.* apud Mull. *th. 13. lit. c.* qui id in puncto juris verissimum dicit, idemque doceri à Franzk. & aliis, nimirum pro incremento reperto non teneri emptorem augere pretium vel supernumerarium restituere, sed rem totam pertinere ad emptorem, pro ut expressè dicitur, *l. 42. de act. empt. & l. 45. de evict.* ubi adhuc durius agitur cum venditore, de quo vide Mull. *l. c.* Si verò minor modus seu quantitas reperitur, quàm expressum, venditor vel defectum supplere, vel aliquid de pretio convento remittere debet, *l. 40. ff. h. t.* Mull. *th. 12. lit. a.* citatis pluribus, qui etiam *th. 13.* ex Molin. *tr. 2. de 7. & 7. d. 369. n. 8. & 9.* addit, hoc posterius procedere tam in foro interno conscientia, non tantum, ubi venditor sciens, rem esse minoris quantitatis, eam expressit, sed etiam quando bona fide eam expressit, credens rem esse tantæ quantitatis. Plures modos vel casus, in quibus censetur venditio facta ad mensuram, vide apud Muller. *l. cit. l. 3. & 4.* Porro licet emptio ad mensuram contracta ratione vinculi seu obligationis, ita ut retractari nequeat, perfecta sit, quamprimum partes de re & pretio tradendis consenserunt. Mantic. *cit. tit. 17. num. 5.* Trentacinq. *l. 3. tit. de empt. & vend. res. 5. n. 2.* Muller. *cit. th. 12. lit. c.* Lauterb. *l. c. §. 35.* ante tamen mensurationem pro imperfecta habetur, & hac facta perfici dicitur ratione periculi. Lauterb. Mull. *LL. cit.* ita ut si acervus tritici, vinum in dolio ante mensurationem pereat, interitus sit venditoris, *L. cum convenit. C. de peric. & commod. rei vend.* eò quòd venditio facta seu potius perfecta præsumatur sub conditione, si res adnumerata, ad mensuram appensa fuerit, *L. quod sepe. §. 35. ff. de contrab. empt.* Wiestn. *l. c.* citatis Haunold. *ubi ante. n. 61.* Brunnem. *in L. qui officii. ff. h. t. num. 1.*